ГРИГОРІЙ
КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО

Григорий Федорович Квитка-Основьяненко

Сватання на Гончарівці

OCR Busya
http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=157264
Григорій Квітка-Основ'яненко "Повісті та оповідання. Драматичні твори": Наукова думка; Київ; 1982

Содержание

Малороссийская опера в трех действиях 4
ДЕЙСТВИЕ ПЕРВОЕ 5
Конец ознакомительного фрагмента. 18

Григорій Квітка-Основ'яненко
Сватання на Гончарівці

Малороссийская опера в трех действиях

ДЕЙСТВУЮЩИЕ ЛИЦА

Прокип Шкурат – обыватель из за Лопапи.
Одарка – жена его.
Уляна – дочь их.
Алексий – помещичий крестьянин.
Павло Кандзюба – обыватель из-за Харькова.
Стецько – сын его.
Осип Скори к – отставной солдат.
Тымиш – обыватель из Заиковки.
Девки, подруги Уляны.
Действие в г[ороде] Харькове, на Гончаровке.

ДЕЙСТВИЕ ПЕРВОЕ

Улица на Гончаровке. Вдали видна Холодная гора.

ЯВЛЕНИЕ ПЕРВОЕ

Прокип *(врасхмель, выходит из своего двора без пояса и шапки, свиту несет на плече и поет):*

Спить жінка, не чує,
Що мужик її мандрує.
Спи, жінко, спи!

Я тим часом одягнуся
Та на вольну заберуся,
А ти, жінко, спи!

Хоч немає ні алтина,
Відвічатиме свитина,
А ти, жінко, спи!

Як заставлю я свитину,
То і вип'ю четвертину,
А ти, жінко, спи!

О, та мудра ж і сивуха!
А ти, жінко, псяюха,
Спи кріпко, спи!

Як уволю я нап'юся,
Чорта й жінки не боюся,-
Нехай вона спить!

(Крадется чрез театр.)

Одарка *(выходит из избы, не выходя со двора).* А куди-то вже потяг, йолопе? Чи то вп'ять на вольну? Вернися лишень сюди!

Прокип *(с неудовольствием, в сторону).* От чортова доглядачка! Таки і вздріла! (Кричит ей с досадою.) Чого там вертатися? Ніколи!

Одарка. Яке там ніколи припало? Вернися, бузовіру!

Он се не слушает, она ему грозит кулаками.

Вернись, кажу тобі, вернись! Чи хоч, щоб за патли вп'ять притягла?

Он хочет идти; она, разозлясь, выбегает из-за ворот и кричит.

Вернись, вернись, вернись!

Прокип *(с досадою возвращается).* Тадже і вернувсь! Ну, чого там так пильно припало?

Одарка. А кажи, куди було помандровав?

Прокип *(все с сердцем).* Та де тобі помандровав? Тільки хотів було йти до шевця, щоб чобіт залатав.

Одарка. Яке тепер латання? Неділенька свята; забув єси, католиче? Чи з глузду спився? Ще добрі люди і з церков не повиходили, а ти вже і на вольну швандяв? Знаю я тебе! оце було б так, як позавчора: п'ятінка свята, люди ні рісочки у рот не беруть, а він на вольній, та так впився, що не зміг і додому дійти. Ввалився у провалля оттам, на Холодній горі, та й спав цілу піч. Ще то навдивовижу, як тебе москалі не обідрали? Чи то ж не стид та й не сором? Гай-гай! Побила мене лиха година та нещаслива! Занапастила я свою головоньку з таким п'яницею! Тільки б йому по вольним і шлятись!…

Прокип. Оттак пак! А чому вольну зробили далеко? Постановили б її ось тут, па нашій вулиці, так би я випив та й додому потрапив би, а то біда! їдеш, ідеш, поки до тієї вольної дійдеш!

Одарка. А, дурний та божевільний! А про те не кажеть, що нащо б то пити? Ось коли б кабатчики та відмежували б геть по Залютин, то-то б я спасибі сказала!

Прокип. Холодком і туди недалеко. Аби б туди дійти, а то й байдуже!

Одарка. Бач, п'яниці море по коліно! Він знай свої товче! Я тобі гожу, пащо ти п'єш? Чи мало ти худоби пропив? Був хазяїн як хазяїн; були волики, була й коровка. Була й одежа, неначе у якого міщанина; усе позбував, усе попропивав, звівся нінащо. Одним одна свитина, а пояса і шапки катма!

Прокип. Брешеш-бо, не усе попропивав: шапка і тепер цілісінька у тебе у скрині, а пояс застановив.

Одарка. А бодай тебе заставляла трясця та болячка! Нащо ти заставляв?

Прокип. Оттак пак! Чи я ж винен, коли шинкар набор не дає?

Одарка. Та нащо ти п'єш?

Прокип. Але, нащо! Шинкар дуже до мене добрий, хоч опівночі прийду, то й відчиня; та таки і горілка не розведена. Вже пак до кабатчиків не піду. Та нащо і горілку вигадали, коли її не пити? Якби її не було на світі, то я б і не пив. Тогді б послухав тебе.

Одарка. Ох, моя головонько бідна! Що мені з п'яницею робити? Усе одно товче: усе пить та пить. А за що вже і пити? Коли б не своїми бубликами торговала, то досі усі б з голоду попухли! Який мене гаспид поніс за сього п'яницю? Була козир-дівка: чи на вулиці, чи у танцях, чи в дружках, чи у колядці,– усім була голова; на жарти, на скоки,– усім була приводниця! А й казала покійній матері: «Не віддавай мене, мамо, за мужика, за хлібороба; я собі дівка не проста: мій дідусь та був на Іванівні попом; та його мати – що вона против мене? Вона сластьоним торговала, а я собі бублейниця, та ще й первa по базарю. Старша сестра за школяром, може, й за мене лучиться панич з правленія». Так-таки іди та іди! От же і пішла; от і живу! Люди у щасті та у багатстві і не чують, як живуть; а я занапастила себе. Де мої молодії літа? Де моя дівичая краса? Усе заїв оцей п'яниця, шибеник, харцизяка, воло… (Увидев, что Прокип между тем все тихо пробирался и чуть было не ушел, бежит за ним.) А куди-то, куди? Тривай лишень! (Тащит его из-за кулис за чуб.) Ось так же, коли честю не слухав.

ДУЭТ

Одарка.

Чи я ж тобі не говорила?
Чи я ж тобі та не веліла?
Щоб ти дома сидів
І на вольну не ходив?

Прокип *(кланяясь)*.

Ой ти, жінко моя!
Ти, голубко моя!
Пусти ж мене прогулятись,
Коли ласка твоя!

Одарка *(толкая его во двор и затворяя ворота),*

Ой, тут гуляй, мій миленький!
Мов той цуцик кривенький,
Сиди там, пропадай
І нікуди не втікай!

Прокип *(из-за ворот)*.

Та тут же я скучатиму,
Усім, усім казатиму:
Била жінка мужика,
Била, била і товкла!

Не брешу я, не брешу:
Била жінка і товкла.
Брешеш, брешеш, песька донько,
Била мене і товкла.

Одарка.

Брешеш, брешеш, вражий сину!
Я не била, не товкла.
Потягла я за чуприну,
Тільки страху задала.

Одарка. Сиди, сиди собі там, мандрований цуцику! Та й гляди: ось тільки хоч ногою вийдеш, то не побоюся гріха, битиму, кажу тобі, що битиму. Коли б мені знати, як то у панів бува? Адже розказовала клюшниця оттого пана, що у великих хоромах з зеленим верхом живе, так, каже, пані так над паном вередує, що і крий боже! І чого б то не забажала – чи мочених кисличок, чи німецьких медяничків, чи якої хустки або одежі, то усе і є; хоч опівночі

забажа чого, то усе їй і поставля, і без її волі з хати не іде. Через що-небудь же вона так їм овладала? Вже ж не приходиться жінці мужика бити; хіба у панів така мода? А дуже б добре було, якби ми по-панськи вередовали над мужиками!

ЯВЛЕНИЕ ВТОРОЕ

Те же и Кандзюба.

Кандзюба. Дай боже день добрий! З неділею будьте здорові.

Одарка. Спасибі, будьте і ви здорові. Як ся маєте?

Кандзюба. Та до якого часу ще б то і не теє.

Одарка. А ваші за-харківці, чи усі живі?

Кандзюба. Та вже нашим захарківцям така прийшла біда, що й сказати не можна.

Одарка. А що там за біда?

Кандзюба. Там таких салдатів найшло, що й сказати не можна! Таки що вулиця, то й салдат на кватері. Видимо-невидимо! Аж тридцятеро їх, кажуть, прийшло. Така біда! А старий ваш дома?

Одарка. Та через силу дома. Оце тільки спинила мандровати.

Кандзюба. А куди ж то?

Одарка. Та ви знаєте його натуру? Йому ні праз-ника, ні неділеньки; усе б йому швандять по шинкам.

Кандзюба. Ось, знаєте, що я вам посовітую: така була в мене перша жінка, п'яниця иепросипениа. От же я її і повіз до знахура; він і дав їй якоїсь води та й побожився, що вже, каже, не буде більше пити. Що ж? мабуть би, і перестала, та не до горілки їй було; пробі кричала, що у животі пече, та до вечора і вмерла. Ось повезіте лишень і ви по знахурам, то й вам таке щастя буде.

Одарка. Та я ж возила і де то вже не була! Була і у Тишках, була і у Деркачах, об правій середі аж у Водо л агу їздила; так що ж? Усі ув один голос кажуть: «Починено та й починено». Та, спасибі, вже ув Островерхівці ворожка, так та заочі відгадала; каже, що любощів давано, та, не вміючи, переборщили. А хто ж то й дав, так навдивовижу! Каже, дала йому чорнява молодиця, а в неї хата з немазаним верхом. От як у воко уліпила! Чи знаєте Грициху, старого Пискавки невістку? Вона, вона йому починила! Адже ж сама чорнява, та й верх на хаті немазаний. Я ще її, падлюку, буду позивати, щоб не відбивала мужика. Ну, одже ж то ворожка і дала мені зілля та й каже: «Звари та й дай йому якраз на молодику, у глуху північ, як перші півні заспівають», а я, собі на лихо, чи проспала, чи так на мене наслано, що первих півнів не почула та дала, як другі заспівали. Що ж: як випив, як зскоче, як дерне з хати, та на вулицю; а там як чкурне, так аж ляпотить, та й поченчиковав аж на Косолапівку. Пив, пив, три дня там пив, усе з себе попропивав. Вже сама знайшла та насилу додому доволокла. Та від того часу ще гірш п'є. Та вже хіба крадькома вирветься, а то, як того цуцика, на верьовці держу.

Кандзюба. Де ж він тепер?

Одарка. Оттам заперла, нехай висидиться.

Прокип (за воротами поет). Била жінка мужика, за чуприну взявши…

Кандзюба. Бач, де обізвався! Здоров, приятелю; а ходи-ке сюди!

Прокип. Рада б душа в рай, так гріхи не пускають… Як жінка скаже.

Кандзюба (Одарке). Випустіть-бо його, будьте ласкаві. Маю до вас діло.

Одарка. Ану вже іди сюди, іди!

Прокип выходит.

ТЕРЦЕТ

Кандзюба.

Послухайте мене,
Ось будьмо ми сватами,

Одарка.

Кажіть, кажіть, у чім?
Сьому ми раді сами.

Прокип.

На вольну щоб сходить?
Горілки принести?

Одарка.

Та годі тобі, дурню,
Не знать про що товкти!
Він знай своє.

(Кандзюбе.) Кажіть, а що таке?

Кандзюба. А що? Дочка в вас є?
Прокип и Одарка. Є, є!
Кандзюба. Така, що треба годовати?
Одарка. Хоч сьогодня віддавати.
Кандзюба. Сина маю.
Прокип и Одарка. Знаю.
Кандзюба. Так віддайте!
Одарка. Потурайте! Чи він нам рівня?
Прокип. От і треба добувати. Та на вольну швидш чухрати. А де твоя гривня?
Одарка (мужу). Відв'яжися, врагова дитина! (Кандзюбе.)

Усяк зна,
Що в вашого сина
Та клепки нема!

Кандзюба.

Що б то як?

Одарка.

Та так:
Прибитий на цвіту,

Кандзюба.

Тю-тю!
Та ще фіть-фіть!
Ви діло тут кажіть:
Чи віддасте?

(С насмешкою.)

Чи нехай ще підросте?
Мене ви не держіть.

(Вместе)
Кандзюба.

А чому ж і не віддати?
В нього всього є

Прокип.

Як же можна і віддати,
Коли горілки він не п'є?

Одарка.

Як же можна і віддати?
Дурний! Його всяк б'є.

Кандзюба. Гай-гай! Товкуєте не. знать об чім! Горшка окропу не стоїть. Та хоч би і зовсім дурний був, так не узяв його кат, буде багатий після моєї смерті; аж розумній жінці за ним і добре буде. Слава тобі господи! Є великів пар, може, двадцятеро; ходимо у Крим за сіллю і за рибою на Дій і усякую хуру беремо, чи у Кирсон, чи у Водесу. Є й коров'ят з п'ятнадцятеро та овечат там чи дві сотні, чи й більш; батраків дома з десяток та при скотині на бразі скільки є. Буде чим орудовати; перепадатиме копійка. А мій же Стецько та не зовсім і дурний: він, собі на лихо, трошки непам'ятливий та нерозсудливий, та до сьома не налічить, та не зна, що руб, а що гривня; а то зовсім парень-друзяка. Та й яка нужда, що нічого не зна: жінка навчить і усьому товк дасть, та й буде панею жити. Коли схоче яке ремество держати, чи коца-рювати, чи по-вашому бублейничати,…

Прокип. Або й шинкарювати; і то діло дуже добре!

Кандзюба. Та що захоче, то вже не піде до людей позичати. Нуте, чого тут думати? Так чи не так, так я піду до других; бачите, вже нерано.

Одарка (с явным удовольствием слушала его), А що, Прокопе, як думаєш?

Прокип. Ти думай, а я вже за тобою.

Поют:

Кандзюба.
Так будьмо ж ми сватами!

Одарка.

Сьому ми раді сами.

(Вместе)
Кандзюба.

Пришлю, пришлю людей,
Свати мої любезні!
Стецька свого пришлю.

Прокип.

Пришліть, пришліть людей,
Ой сватушка любезний!
Горілки накуплю.

Одарка.

Пришліть, пришліть людей,
Ой сватушка любезний!
Я хустку почеплю.

Обнявшись приплясывают.

Одарка. Е! тривайте лишень; ще треба дівки спитати, як-то вона ще скаже?

Кандзюба. Хіба вона часом і не туди?

Одарка. Та таки трошки вередливенька. То скаже: не варіте з салом, а з яловичиною; то мняса не схоче, а сала забажа; то тараня солона, та що-небудь і вигадує; така вже собі ніжна! То щоб і з женихами не стала вередовати.

Кандзюба. Та вона ж не панянка! Нехай вже ті вередують, поки довередуються до свого. Та нічого гріха таїти, тепер і усюди така мода: наші мужички – так усе б то за міщан; а міщанка вже і об купцеві не дуже дума, а щоб вискочити за палатського або за скубента; то і гляди: дівують, сердешні, до того, що можна буде їми на Донці греблю загатити. А з своєю як хочете, а я людей пришлю. Не наробіть тільки бешкету.

Одарка. Та не бійтесь, не бійтесь, присилайте-таки старостів; вже ж вона не без розуму, вміє розсудити.

Кандзюба. Спасибі ж за ласку. Ждіть від нас людей по закону, увечері; а я Стецька пришлю, нехай з дівкою… Я щось її не знаю; а як її зовуть?

Одарка. Та Уляна ж і досі.

Прокип. Та ще й Прокопівна.

Кандзюба. Так нехай мій Стецько з Уляною, як там треба, поговорють; а ви її навчіть, щоб часом не брикалась. Прощайте до якого часу.

Повторяют последний куплет.

(Вместе)
Кандзюба.

Пришлю, пришлю людей,
Свати мої любезні!
Стецька свого пришлю.

Прокип.

Пришліть, пришліть людей,
Мій сватушка любезний!
Горілки накуплю.

Одарка.

Пришліть, пришліть людей,
Мій сватушка любезний!
Я хустку почеплю.

Обнявшись приплясывают, потом Кандзюба уходит.

Прокип. От же скверно, що свата без чарки горілки відпустили! Чому б то дома про нужду не держати? Тепер треба збігати на вольну та на сватання придбати.

Одарка. А вже ти мені з тою вольною остив та опоганів. І як би то ти проніс від об'їждчиків?

Прокип. Але! будто і первина? Через лісок, та через ярок, та вскочив у садок, та й дома, от їм і дуля під ніс! Так посилай же.

Одарка. Нехай лишень виясниться, бач, нахмарило!

Іди лишень додому, я підожду Уляни, та й прийду, і сядемо обідати.

Прокип (неохотно). Та вже і піду. Таки-то і урвався на вольну! (Уходит.)

ЯВЛЕНИЕ ТРЕТЬЕ

Одарка и Уляна.

Уляна. Здорові, мамо, були! З неділенькою будьте здорові.

Одарка. Спасибі, будь і ти здорова! Де-то ти так рано ходила? Поки я упоралась, дивлюсь, вже тебе і нема.

Уляна. Ходила, мамо, на базар, поки до ранньої, та купила дещо. Ось скиндячки у коси, а оце шпалерів купила на голуби та на квітки. А оце, бач, так обіцялась: на ті гроші, що по п'ятінкам заробляла, так відкладала та, зібравши, от і купила платок. Бач, який? (Разворачивает платок.) І не гарний, скажеш? Великий та модний, з квітками; тепер усюди такі на міщанках.

Одарка (рассматривает платок). Нащо було тратитись? Мабуть, і дорогий?

Уляна. Дала я за нього сім кіп та золотого з п'ятаком; та вже торговалась, торговалась! Морока, та й годі! Біля круглого трахтиря чугуївська перекупка; так аж забожилась, що не можна дешевше. Та ще там сміх: вона узяла та на мою голову приміряє і каже: виш, як тобі к лицю! А тут де узявсь пан, та таки справжній пан; тут хрест (указывая на грудь), а тут кавалерія (указывая на шею), та й каже: «От славная девушка! Пристало, пристало. Вот красавица!» А я як засоромилась! Ув очах почервоніло, та не знаю, куди й дивитись; а він усе хвалить та сміється.

Одарка. Потурай панам, чого вони не набрешуть! То він над тобою глузував.

Уляна, Будто б то пани і брешуть? Вони сього не вміють і над дівкою не будуть гнушатись. Вони письменні.

Одарка. Та знаю я і письменних. Є, душко, з них усякові. Чи мало тут, на Гончарівці, дівчат з ума позводили і письменні, і купці, і усякі? Хто молодого чоловіка зупинить!

Уляна. Та сей, мамо, вже підтоптаний.

Одарка. Потурай, потурай! Такий ще більш лиха наробить, чим молодий. Ох, знаю я таківських! Та скажи ж ти мені, нащо тобі сей платок?

Уляна. Оттак, нащо? Лучиться чоловік, от у мене і хустка. Рушники є, хустки не було, тепер піде йому на хустку, а як вийду заміж, так буду сама пов'язоватись. Тепер вже така мода, що очіпків не носють, і на попадях не побачиш; не так, як ви усе у очіпці, по-старосвітськи.

Одарка. Тим-то й горе, що новина старовину прогонить. Потурай людям! Покинули свій закон, та усе б то по-панськи, то й наші будуть, як панні, з мужиками жити. А се добре зробила, що купила хустку. Увечері жди старостів, казали прийдуть.

Уляна (жеманно). Які там старости0 Від кого б то?

Одарка. Чи знаєш із-за Харкова Павла Кандзюбу, що чумакує? Вій колись до пас заходив з монастиря па спаса.

Уляна. От за того старого? Лисого?

Одарка. Тю-тю, дурна! За Отецька, його сипа, коли знаєш.

Уляна. За того божевільного? Се ще краще! Та він, мамо, зовсім дурний!

Одарка. Дурний! Так багатий.

Уляна. Цур йому з його багатством, коли в нього глузду нема.

Одарка. Глузду нема, так багатий.

Уляна. Як і по нашій вулиці йде, то малі діти з нього сміються.

Одарка. Нехай сміються, а він собі багатий.

Уляна. А як прийшов раз до нас на оснів'янську мойку, так там такий з нього регіт був, що вже хазяїн насилу прогнав, щоб ми через нього не гуляли. Се вже побила лиха година та нещаслива, коли за такого іти; неначе усі люди повимирали.

Одарка. Так кажу тобі, що багатий! Скільки пар волів чи усякої худоби! У нього будеш у золоті ходити; а помре старий, так усьому добру будеш господиня. Нема на світі луччого щастя, як з дурнем жити! Він тебе не б’є, не вередує; а коли там здуру хоч і налає, так тільки крикни на нього, то він і замовче. Куди схочеш, підеш; як задумаєш, так і худобою орудуєш. Та що то й казати! Усе не те, що з розумним; нема тобі воленьки, ні погуляти, ні в хороші походити. А сварка, а лапка, а бійка!… Ось і мій п'яниця: що з нього, що він не дурний? Коли б пак одурів, то я б зрадовалась.

Уляна. Та вже, мамо, що хочете кажіте, а я за того дурня за того бецмана не піду та й піду

Одарка. Нічого вередовати. За такого багатого не підеш, так кого ще тобі треба? Чи якого повитчика будеш ждати? Та доки нам тебе і содержати? Бач, батько п'яниця непросипенний; я своїми бубликами тільки вас і со-

держу, та вже і в мене сила не та; звалюсь, хто вас буде годовати?

Уляна. Чим я тобі, мамо, у тягість? Літом на мой-ці– слава тобі господи! – скільки заробляю? А зимою пряду; та й зібрала чимало: повнісінька скриня на колесах. Коли ж я стільки у дівоцтві зібрала, то можу себе і содержувати, і зодягати і без мужика-дурня.

Одарка. Те-таки, що зібрала, то гаразд, а ідо за багатим мужиком більш збереш, так то ще лучче. Послухай мене, Улясю! Послухай мене, доню! Не дрочись! Іди за Стецька, даром що дурний. Бач, ніхто не трапляється. За кого ж тебе і віддати? Де ті люди?

Уляна (застенчиво). Мамо!… Я б вам… щось сказала…

Одарка. Ану, кажи.

Уляна. Адже ви знаєте Олексія?

Одарка. Якого се?

Уляна (смелее). Коваля. Ось чи впам'ятку вам, що доварив вам кочергу, а оце недавно чаплію зробив?

Одарка (вспоминая). Еге-ге-ге! Коваль! Знаю. А що? Чи не дума він?

Уляна (стыдливо). Атож!

Одарка. Нехай собі і у голові не поклада. Чи можна, щоб я за нього віддала? Хіба він тобі казав?

Уляна. Еге!

Одарка. А ти що? А ти йому і не плюнула межи очі?

Уляна. От так пак! А за що?

Одарка. Щоб не сікався за нерівню. Чи не думаєш ти за нього?

Уляна. Атож!

Одарка. Та що се ти узяла у голову? Чи він же тобі рівня? Правда, він парень добрий, коваль мудрий, усячину зробить, не п'є, з бурлаками не гуля, против мене звичайний; усе правда. Так що ж? Крепак!

Уляна. Що нужди, мамо, що крепак. Пани у нього добрі, про них усюди така чутка іде.

Одарка. Та хоч вони і добрі, та пани! Як-таки се можна, щоб тобі з волі та у неволю; була казенна [1], та підеш у підданство; була городянка, та станеш селянкою!

Уляна. Де б я ні була, чим би я ні стала, то мені і байдуже. Мені за ним буде усюди добре, бо я люблю його!

Одарка. А того і не подумаєш, як тебе поженуть на панщину?… Ох, мені лихо! Мою Улясю та на панщину!

Уляна. А чим панщина страшна? Так зате не знатимемо ні подушних, ні десятських, ні хвонарних; усе то пани за своїх людей платють. Та і на мойці – чи мало там панських? Так усі-то, крий боже, як то хвалються, то як добре за панами жити!

Одарка. Та все ж, Улясю, як собі хоч, а я тобі мати, так я тобі скажу: скоріш в мене на долоні волосся виросте, чим я віддам тебе за Олексія. Та вже тут нічого патякати: я вже старому Кандзюбі сказала, щоб сьогодня і старостів присилали.

Уляна. Ох, мені лихо! сьогодня…

Одарка. Сьогодня, сьогодня. Чого тут відкладати? Постій же, доню, тут; Стецько прийде, та й поговорите собі любенько; а ти не безумствуй, будь до нього приязна…

Уляна. Об чім з таким дурнем і говорити? Я не вмію…

Одарка. Потурай! Дівка з парубком аби б зійшлись, а то найдуть, об чім говорити, а часом і мовчки ще й лучче подружать; я се добре знаю. Посидь же за воротами, а я піду лагодити обідати. (Уходит.)

Уляна (одна). Так такая-то моя доленька нещасливая? Так такому-то дурневі достанеться орудовати надо мишо? Так такий-то йолоп наругається над моєю русою косою? Що мені у його багатстві? Казала ж наша паламарка: через золото, каже, сльози ллються. Наварю і борщу, і усякої страви, та як воно буде розведено моїми слізоньками, чи піде ж у душу? Буде і одежа хороша, і постіль біла, та коли стіна німа, з ким буду розмовляти, у кого порадоньку узяти? З Олексієм пішла б на край світу, старцьовому сухареві буду рада, з калюжі водиці нап'юся, аби б він, мій милий, мій голубонько сизий, мін Олексієчко, мені подав! Коли ж горе і біда постигне, то аби б він був біля мого серденька, він не дасть мені сплакнути; а як приголубить мене, то і усю бідоньку забуду. (Развертывает купленный платок и, рассматривая его, пост.)

Хусточко ж моя шовковая!
Чи на те ж я заробляла,

[1] Кріпачка, що належала не поміщикові, а казні (державі).

Щоб нелюбу, та й немилому,
Та її я почіпляла?
Хусточко моя шовковая!
Обітри мої слізоньки!
Нехай же, нехай же від них
Полиняють квітоньки!
Хусточко моя шовковая!
Прийшлось тебе заховати.
З пліточкою та і дротяною
Тепер треба привикати!
Хусточко моя шовковая!
Не доставайся ворогу.
Покрий мої яснії очі,
Як я ляжу у гробу!

ЯВЛЕНИЕ ЧЕТВЕРТОЕ

Уляна и Стецько выходит скоро; разинув рот и размахивая руками, идет и, увидев Уляну, останавливается, сам с собою смеется, охорашивается; подходит и боится; осматривает Уляну сзади и с восторгом говорит.

Стецько. Та й патлата! (Смеется громко и, подошед к Уляне, вдруг перестает и, долго подумав, говорит.) А що в вас варили?

Уляна (стоя на месте, не обращает на него внимания и печально отвечает). Нічого!

Стецько (долго вспоминая). Ну!… ну!… а тепер… що?'

Уляна. Що?

Стецько. Що?

Уляна. Що?

Стецько. Що?

Уляна. Що? Нічого.

Стецько. Брешеш-бо, як нічого! Батько казав, розпитай її обо всім. А чорт її зна, об чім її розпитовати! Я усе позабував.

Уляна. Так піди до батька та і розпитай, коли позабував еси!

Стецько. Так він-бо добре казав, не іди, каже-говорить, від неї, поки обо всім не домовишся.

Уляна. Ні об чім нам домовлятися.

Стецько. Як ні об чім, коли вже ти за мене ідеш?

Уляна. Ні, голубчику, сього ніколи не буде.

Стецько. А чом не буде?

Уляна. Тим, що я за тебе не піду.

Стецько. А чом не підеш?

Уляна. Тим, що не хочу.

Стецько. Та чому не хочеш?

Уляна. А не хочу – тим, що не хочу.

Стецько. Ну, тепер твоя правда. А батько казав, що ти підеш.

Уляна. Не піду.

Стецько. Ну, а батько казав: не потурай їй, поженихайся та пісеньки заспівай, то вона і піде. От я і заспіваю:

На курочці пір'ячко рябоє;
Любимося, серденько, обоє.
Диб, диб на село,
Кив, морг на нього.
Я не дівка його,
Не піду я за нього.
Ой полола дівчина пастернак,
Та сколола ніженьку на будяк.
Диб, диб на село… и проч.
Не так болить ніженька з будяка,
Ой як болить серденько від дяка.
Диб, диб… и проч.
Ой, чия ти, дівчино, чия ти?
Чи ти вийдеш на вулицю гуляти?
Диб, диб… и проч.

А що? чи хороша моя пісня?

Уляна. Така точнісінько, як ти, що нічого і не второпаєш. Ось слухай, яку я тобі заспіваю. (Поет.)

В мене думка не така,
Щоб пішла я за Стецька.

Стецько стидкий!
Стецько бридкий!
Цур тобі, не в'яжися!
Пек тобі, відчепися!
Божевільний!

Не дурна я і не п'яна,
Щоб пішла я за Степана.
Стецько стидкий… и проч.
Лучче впасти мені з дубу,
Чим йти заміж за Кандзюбу.
Стецько стидкий… и проч.
Лучче мені з мосту в воду,
Чим достатися уроду!
Стецько стидкий… и проч.

А що, Стецю, чи хороша моя пісенька?

Стецько (долго смотрит на нее молча, потом вдруг вскрикивает). Погана! Який тебе нечистий такої навчив? Як я її розслухав, так вона дуже погана! Зачим ти її співаєш? Га?

Уляна. Та я тобі і співаю, і кажу, що не люблю тебе і не піду за тебе.

Стецько. Так себто батько збрехав? Ну-ну! Ось тільки скажи йому, що він бреше, то так по пиці ляпанця і дасть. (Вздохнув.) Я вже пробував.

Уляна. Так що ж? То батько твій, а то я тобі кажу, що не хочу.

Стецько. Не треба мені твого хотіння, підеш і без нього. Батько ще казав, щоб ти не дрочилась.

Уляна. А чого мені дрочитись? Я не скотина, нехай бог милує! А щоб я пішла за тебе, то навряд. Я ж кажу, що наше сватання ще вилами писане.

Стецько. Ей!., чи Пріcько, чи Домахо, чи як тебе. Послухай та іди. Ось коли б ти вже була моя жінка та сказала б, що не хочеш за мене, так я б тобі пику побив, як мені батько часом б'є; а то ще тепер не можна. Батько казав, після весілля можна жінку бити скільки хоч, а тепер не можна. Дарма! я і підожду. А поки ще ласкою просю: піди за мене!

Уляна (в сторону). Що мені з дурнем товковати? Покинула б його, так мати лаятиме. Зостанусь та буду його піддурювати.

ЯВЛЕНИЕ ПЯТОЕ

Те же и Алексий, увидев их вместе, тихо подходит и подслушивает.

Стецько. Оце ж увечері і старостів пришлемо. Чи присилать?

Уляна. А як же? присилай, присилай. (В сторону.) Побачиш, якого облизня піньмають.

Стецько. А піч колупатимеш?

Уляна. Як-то вже не колупатиму? Оттак усю поковиряю. (Дерет его по лицу пальцами.)

Стецько (оправляясь, хохочет). Бач, яка жартовлива! Але трохи баньок не виколупала. Зачим так робити?

Уляна. Затим, що я тебе шаную (тихо), як ту собаку рудую!

Алексий (в сторону, с огорчением). От тобі і правда на світі! Послухаю, що дальш буде.

Стецько. Ну! Кажи ж ти мені: як ми оженимось, то що будемо робити? Га? кажи, кажи.

Уляна. Ти знаєш, а я не знаю.

Стецько. Пожалуй, я знаю, а ти чи знаєш?

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.